

Sygnatura akt: X GC (...)

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 listopada 2021 roku

Pozwem z dnia 9 grudnia 2020 roku wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi (...) Sp. z o.o. Sp. K. w P. (dalej: (...)) żądała zasądzenia od (...) Sp. z o.o. w P. (dalej: N.-Naftobudowa) kwoty 211.429,82 zł. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot i dat wyszczególnionych w pozwie do dnia zapłaty, a także zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Sprawie nadano sygn. akt X GC (...).

Na żadaną sumę 211.429,82 zł. składały się: kwota 13.437,69 zł. tytułem części należności objętej fakturą nr (...) roku z dnia 31 października 2018 roku za wykorzystanie urządzeń spawalniczych; kwota 137.700 zł. tytułem noty obciążeniowej nr (...) z dnia 3 grudnia 2018 roku wystawionej za bezumowne korzystanie z urządzeń spawalniczych; kwota 58.410,24 zł. tytułem należności wynikającej z faktury nr (...) z dnia 27 listopada 2018 roku za prace spawalnicze oraz kwota 1.881,90 zł. tytułem faktury nr (...) z dnia 27 listopada 2018 roku za wykorzystanie urządzeń spawalniczych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że wykonywała prace budowlane – spawalnicze na inwestycji realizowanej przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w P. (dalej: (...)), polegającej na budowie czterech zbiorników magazynowych o powierzchni 32.000 m³ każdy w następujących lokalizacjach: Baza (...) nr 1 w K. oraz Baza (...) nr 2 w (...) w oparciu o dwie bliźniacze umowy najmu sprzętu spawalniczego wraz z operatorami. Umowy te powódka zawarła z pozwaną – jako generalnym wykonawcą w ramach wymienionej inwestycji (umowa nr (...)) oraz z Zakładem (...) Sp. z o.o. w T. (dalej: (...)) – będącym podwykonawcą powódki (umowa nr (...)). Pozew dotyczy należności wynikających z umowy nr (...) zawartej ze (...). W ocenie powódki, pozwana ponosi odpowiedzialność za nieuregulowane należności wynikające z tej umowy po pierwsze w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. – jako generalny wykonawca, któremu powód jako dalszy podwykonawca został zgłoszony, a ponadto – w ramach odpowiedzialności kontraktowej - na podstawie § 2 ust. 5 lit. n umowy nr (...) w zw. z oświadczeniem z dnia 6 lipca 2018 roku.

(pozew z dnia 9 grudnia 2020 roku wraz z załącznikami: k. 5 - 190)

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 10 marca 2021 roku pozwana nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej biernej. W zakresie odpowiedzialności opartej na art. 647¹ k.c. pozwana wskazała, że przepis ten nie znajduje zastosowania albowiem powódka zawarła ze (...) umowę najmu sprzętu, a nie umowę o roboty budowlane, czy umowę o dzieło, a tym samym wynagrodzenie należne z mocy tej umowy nie podlega ochronie ustanowionej w art. 647¹ k.c. W zakresie odpowiedzialności kontraktowej opartej na § 2 ust. 5 lit. n umowy nr (...) zawartej pomiędzy stronami pozwana podniosła, że do złożenia oświadczenia o „akceptacji warunków umowy” zawartej pomiędzy powódką a (...) nie doszło, a zatem przesłanki powstania odpowiedzialności pozwanej się nie ziściły.

(odpowiedź na pozew z dnia 30 lipca 2019 roku: k. 202 - 211)

Pozwem z dnia 22 marca 2021 roku wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi (...) żądała zasądzenia od N.-Naftobudowa kwoty 129.866,19 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot i dat wskazanych w pozwie do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania. Sprawie nadano sygn. akt X GC (...).

Na żadaną sumę 129.866,19 zł. składały się: kwota 6.923,93 zł. tytułem części należności objętej fakturą nr (...) z dnia 28 września 2018 roku z tytułu pracy operatorów we wrześniu 2018 roku; kwota 78.041,04 zł. tytułem należności objętych fakturą nr (...) z dnia 31 października 2018 roku za pracę operatorów w październiku 2018 roku oraz kwota

44.901,22 zł. tytułem części należności objętej fakturą nr (...) roku z dnia 31 października 2018 roku za wykorzystanie urządzeń spawalniczych.

W uzasadnieniu pozwu powódka – tak, jak uprzednio - wskazała, że wykonywała prace budowlane – spawalnicze na inwestycji realizowanej przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w P. (dalej: (...)), polegającej na budowie czterech zbiorników magazynowych o powierzchni 32.000 m³ każdy w następujących lokalizacjach: Baza (...) nr 1 w K. oraz Baza (...) nr 2 w (...) w oparciu o dwie bliźniacze umowy najmu sprzętu spawalniczego wraz z operatorami. Umowy te powódka zawarła z pozwaną – jako generalnym wykonawcą w ramach wymienionej inwestycji (umowa nr (...)) oraz z Zakładem (...) Sp. z o.o. w T. (dalej: (...)) – będącym podwykonawcą powódki (umowa nr (...)). Pozew dotyczy należności wynikających z umowy nr (...) zawartej ze (...). W ocenie powódki, pozwana ponosi odpowiedzialność za nieuregulowane należności wynikające z tej umowy po pierwsze w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. – jako generalny wykonawca, któremu powód jako dalszy podwykonawca został zgłoszony, a ponadto – w ramach odpowiedzialności kontraktowej - na podstawie § 2 ust. 5 lit. n umowy nr (...) w zw. z oświadczeniem z dnia 6 lipca 2018 roku.

(pozew z dnia 22 marca 2021 roku wraz z załącznikami: k. 4 – 139 – sygnatura akt: X GC (...))

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 26 sierpnia 2021 roku pozwana nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu swego stanowiska – podobnie, jak w uzasadnieniu stanowiska w sprawie X GC (...) - pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej bierniej. W zakresie odpowiedzialności opartej na art. 647¹ k.c. pozwana wskazała, że przepis ten nie znajduje zastosowania albowiem powódka zawarła ze (...) umowę najmu sprzętu, a nie umowę o roboty budowlane, czy umowę o dzieło, a tym samym wynagrodzenie należne z mocy tej umowy nie podlega ochronie ustanowionej w art. 647¹ k.c. W zakresie odpowiedzialności kontraktowej opartej na § 2 ust. 5 lit. n umowy nr (...) zawartej pomiędzy stronami pozwana podniosła, że do złożenia oświadczenia o „akceptacji warunków umowy” zawartej pomiędzy powódką a (...) nie doszło, a zatem przesłanki powstania odpowiedzialności pozwanej się nie ziściły.

(odpowiedź na pozew z dnia 20 sierpnia 2021 roku: k. 300 - 305)

Zarządzeniem z dnia 15 lipca 2021 roku Sąd Okręgowy w Łodzi połączył sprawę X GC (...) ze sprawą X GC (...) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

(zarządzenie: k. 145 – sygnatura akt: X GC (...))

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 marca 2018 roku (...), jako zamawiający, zawarła z konsorcjum, w którego skład wchodzi N.-Naftobudowa oraz Przedsiębiorstwo (...) S. A. z siedzibą w K. (KRS: (...)) (dalej jako (...)), jako generalnym wykonawcą, umowę o roboty budowlane polegające na wykonaniu dwóch zbiorników o pojemności 32.000 m³ w Bazie (...) nr 1 w K. oraz dwóch zbiorników o pojemności 32.000 m³ w Bazie (...) nr 2 w (...).

(umowa k. 104 - 147)

W dniu 11 czerwca 2018 roku konsorcjum (...) i (...), jako generalny wykonawca, zawarło ze (...), jako podwykonawcą, umowę o roboty budowlane polegające na wykonaniu dwóch zbiorników o pojemności 32.000 m³ w Bazie (...) nr 1 w K..

Zgodnie z § 10 pkt 1 i 2 tej umowy „Podwykonawca ma prawo powierzyć wykonanie umowy dalszym Podwykonawcom, po uzyskaniu odrębnej pisemnej zgody Zamawiającego i Wykonawcy, biorąc jednocześnie odpowiedzialność prawną i finansową za ich działalność, przy czym powierzenie wykonania przedmiotu umowy dalszym Podwykonawcom

w jakiegokolwiek części nie zwalnia Podwykonawcy z realizacji jego zobowiązań wobec Wykonawcy w tym zakresie. W przypadku zamiaru zawarcia przez Podwykonawcę umowy z dalszym Podwykonawcą, jest on zobowiązany przedstawić wykonawcy projekt takiej umowy (...).”

(umowa k. 148 - 190)

W dniu 22 czerwca 2018 roku N.-Naftobudowa, jako najemca, zawarła z (...), jako wynajmującym, **umowę najmu urządzeń nr 333**.

W myśl § 1 pkt 2 tej umowy „Przedmiotem niniejszej umowy (...): a. najem sprzętu wykorzystywanego głównie w branży spawalniczej, b. oddelegowanie Operatorów celem realizacji prac zleconych przez Najemcę przy użyciu (...), a tym samym wsparcia prac prod. Na Inwestycji w trakcie realizacji Projektu, w których biorą udział: Najemcy, inni wykonawcy i podwykonawcy, c. usługi naprawcze (...) oddanego Najemcy do używania w ramach niniejszej umowy, d. usługi transportowe związane z transportem (...) oraz inne usługi transportowe”.

Zgodnie z dyspozycją § 2 pkt 5 n. Najemca zobowiązał się „wydać oświadczenie o akceptacji warunków umowy zawartej pomiędzy Wynajmującym i podwykonawcą (...) (...) (...) w zakresie wynajmu urządzeń spawalniczych i pracy operatorów, a także roszczeń finansowych wynikających z tej umowy w pełnym zakresie”.

(umowa k. 33 – 42, pismo k. 42v)

W dniu 22 czerwca 2018 roku (...), jako wynajmujący, zawarł **ze (...)**, jako najemcą, **umowę najmu urządzeń nr 342**. Na jej podstawie wynajmujący oddał do używania sprzęt, który został wyszczególniony w pkt 1 protokołu zdawczo-odbiorczego.

W myśl § 1 pkt 2 tej umowy „Przedmiotem niniejszej umowy (...): a. najem (...) wykorzystywanego głównie w branży spawalniczej, b. oddelegowanie Operatorów celem realizacji prac spawalniczych zleconych przez Najemcę przy użyciu (...), a tym samym wsparcia prac produkcyjnych na Inwestycji w trakcie realizacji Projektu, w których biorą udział: Najemcy, inni wykonawcy i podwykonawcy, c. usługi naprawcze (...) oddanego Najemcy do używania w ramach niniejszej umowy, d. usługi transportowe związane z transportem (...) oraz inne usługi transportowe”.

W myśl § 3 pkt 1 umowy „Strony zgodnie ustalają, że stawki za świadczone usługi nie ujęte w treści Umowy zostaną określone w Załączniku nr 1 do niniejszej umowy. O ile inaczej nie ustanowiono w Załączniku nr 1 do Umowy stawka wynajmu 1 kompletnego (jednostronnego) automatu spawalniczego wynosi 765,00 zł. netto plus należny podatek VAT za jedną dobę najmu”. Zgodnie z § 3 pkt 5 umowy, „Strony zgodnie ustalają stawkę godzinową (60 min.) najmu jednego Operatora w wysokości 112,00 zł. (...) netto plus należny podatek VAT. Rejestr przeprowadzonych w danym miesiącu godzin pracy Operatora lub Operatorów powinien być prowadzony na bieżąco przez Najemcę. Rozliczenie za wykonywane prace nastąpi z zakończeniem miesiąca kalendarzowego. (...)”.

(umowa k. 43 - 36)

Pismem z dnia 6 lipca 2018 roku **N.-Naftobudowa wyraziła zgodę na podwykonawstwo (...)** w zakresie wynajmu automatów spawalniczych do spoin obwodowych na zbiorniku budowanym w K. wraz z operatorami na podstawie umowy nr (...) z dnia 22 czerwca 2018 roku.

(pismo k. 47)

(...) wykonywała, w oparciu o umowę ze (...) numer 342, prace spawalnicze – spoiny obwodowe – na dwóch zbiornikach o pojemności 32.000 m3 w Bazie (...) nr 1 w K.. Tożsame prace były przez nią wykonywane w oparciu o umowę z N.-Naftobudowa numer 333 na pozostałych zbiornikach. Za prace wykonane w ramach umowy numer (...) otrzymała wynagrodzenie od N.-Naftobudowa. Za prace wykonane w oparciu o umowę ze (...), (...) otrzymała wynagrodzenie jedynie w części.

(okoliczności bezsporne)

Przed zawarciem umowy nr (...) ze (...), Prezes Zarządu (...) N. Z. wyrażał swoje obawy co do współpracy z tą firmą w szczególności w rozmowach z J. G. – reprezentującym N.-Naftobudowa. W rozmowie telefonicznej poprzedzającej zawarcie umowy nr (...) J. G. w imieniu N.-Naftobudowa deklarował, że obawy (...) są bezpodstawne z uwagi na solidarną odpowiedzialność generalnego wykonawcy wobec dalszych podwykonawców, którzy zostali zgłoszeni inwestorowi i generalnemu wykonawcy, zapewniając, że (...) został zgłoszony w tym trybie i zaakceptowany. Zapewniał, że generalny wykonawca posiada wiedzę zarówno co do zawarcia umowy z (...), jak i co do zobowiązań z niej wynikających.

(nagranie k. 29, stenogram k. 30, zeznania strony pozwanej - N. Z. – protokół rozprawy z dnia 29 października 2021 roku 00:16:07 – 01:07:25, k. 336v-338 i zeznania świadka J. G. k. 324v)

W wykonaniu umowy numer (...), (...) dostarczyła na teren Bazy (...) nr 1 w K. automaty spawalnicze, przy użyciu których jej pracownicy, jako Operatorzy, wykonali spoiny obwodowe na dwóch zbiornikach o pojemności 32.000 m³.

(zeznania świadków P. B. k. 326v, J. G. k. 324v, A. B. k. 325v-326v, T. T. k. 326v – 327, B. S. k. 327-327v; zeznania strony pozwanej - N. Z. – protokół rozprawy z dnia 29 października 2021 roku 00:16:07 – 01:07:25, k. 336v-338)

W kwestii wykorzystania sprzętu spawalniczego (...):

W październiku 2018 roku, w oparciu o umowę numer (...), dwa automaty spawalnicze należące do (...) wykorzystywane były na cele związane z realizacją inwestycji w Bazie (...) nr 1 w K. przez 31 dni. Za użytkowanie sprzętu w październiku 2018 roku (...) wystawiła (...) fakturę numer (...) na kwotę 58.338,90 zł.

(faktura k. 77)

W listopadzie i grudniu 2018 roku, w oparciu o umowę numer (...), dwa automaty spawalnicze należące do (...) wykorzystywane były na celem związane z realizacją inwestycji w Bazie (...) nr 1 w K. łącznie przez 31 dni (od dnia 1 listopada do dnia 1 grudnia). Za użytkowanie sprzętu w oparciu o umowę numer (...) w dniu 1 listopada 2018 roku (...) wystawiła (...) fakturę numer (...) na kwotę 1.881,90 zł, zaś za bezumowne korzystanie z aparatów spawalniczych począwszy od dnia 2 listopada notę obciążeniową numer (...) na kwotę 137.700,00 zł.

(faktura k. 80, nota k. 81)

W kwestii pracy operatorów sprzętu spawalniczego (...):

We wrześniu 2018 roku pracownicy (...) wykonywali prace przez łącznie 185,5 godziny. Za wykonywanie tych prac (...) wystawiła (...) fakturę numer (...) z dnia 28 września 2018 roku na kwotę łącznie 25.554,48 zł.

(faktura k. 62 i raport k. 62v - akt X GC (...))

W październiku 2018 roku pracownicy (...) wykonywali prace przez łącznie 566,5 godziny. Za wykonywanie tych prac (...) wystawiła (...) fakturę numer (...) z dnia 31 października 2018 roku na kwotę łącznie 78.041,04 zł.

(faktura k. 63 i raport k. 63v - akt X GC (...))

W listopadzie 2018 roku pracownicy (...) wykonywali prace w dniach od 5 do 22 listopada przez łącznie 424 godziny. Za wykonywanie tych prac (...) wystawiła (...) fakturę numer (...) z dnia 27 listopada 2018 roku na kwotę łącznie 58.410,24 zł.

(faktura k. 78, raport k. 78v-79)

Spawacze wykonywali prace spawalnicze wskazane przez kierownika budowy zatrudnionego przez spółkę (...). Prace zostały wykonane prawidłowo.

(zeznania świadków P. B. k. 326v, J. G. k. 324v, A. B. k. 325v-326v, T. T. k. 326v – 327, B. S. k. 327-327v; zeznania strony pozwanej - N. Z. – protokół rozprawy z dnia 29 października 2021 roku 00:16:07 – 01:07:25, k. 336v-338)

Pismem z dnia 27 sierpnia 2019 roku (...) poinformował N.-Naftobudowa, że (...) posiada wobec niej wymagalne i nieuregulowane zobowiązania w łącznej kwocie 124.920,14 zł. i wniósł o uwzględnienie tej kwoty w rozliczeniach pomiędzy N.-Naftobudową a (...). Zadłużenie (...) na dzień 25 października 2018 roku wynosiło 289.220,50 złotych, (...) wezwał do jego uregulowania do dnia 26 października 2019 roku pod rygorem odstąpienia od umowy nr (...) w trybie natychmiastowym.

(pismo z dnia 27 sierpnia 2018 roku k. 54 – 56; korespondencja oraz listy należności nierozliczonych k. 60 - 61)

W dniu 2 listopada 2018 roku, na podstawie § 2 ust. 6 lit. b tiret ii umowy numer (...), (...) złożyła wobec (...) oświadczenie o rozwiązaniu umowy nr (...) ze skutkiem natychmiastowym i wezwała (...) do natychmiastowego uregulowania na jej rzecz należności w łącznej kwocie 408.635,21 zł. Oświadczenie to dotarło do adresata – (...) w dniu jego złożenia, tj. 2 listopada 2018 roku. W tym samym dniu, tj. 2 listopada 2018 roku, o rozwiązaniu umowy (...) poinformowano generalnego wykonawcę N.-Naftobudowa.

(oświadczenie o wypowiedzeniu umowy z dnia 2 listopada 2018 roku: k. 61v oraz mail z dnia 2 listopada 2018 roku k. 63)

W dniu 5 listopada 2018 roku (...) złożył oświadczenie o uznaniu długu wobec (...) w łącznej kwocie 408.635,21 zł. zobowiązując się do jego spłaty w ratach i terminach wskazanych w oświadczeniu.

(oświadczenie o uznaniu długu k. 63v)

W dniu 26 listopada 2018 roku (...) sporządził protokół zdawczo-odbiorczy w zakresie sprzętu – aparatów spawalniczych wykorzystywanych na terenie Bazy (...) nr 1 w K., w którym oszacował koszt naprawy uszkodzeń tego sprzętu.

Pismem z dnia 3 grudnia 2018 roku (...) wezwał (...) do zapłaty kwoty 171.252,90 złotych tytułem bezumownego korzystania ze sprzętu za okres od dnia 2 listopada 2018 roku do dnia 1 grudnia 2018 roku. O należności z tego tytułu (...) poinformowana także N.-Naftobudowę. Pismem z dnia 19 grudnia 2018 roku N.-Naftobudowa została wezwana przez (...) do zatrzymania łącznej kwoty 458.367,99 zł. w ramach rozliczenia ze (...) na poczet roszczeń (...) i bezpośrednio zapłatę tej kwoty na rzecz (...).

(protokół: k. 65 – 69, pismo z dnia 3 grudnia 2018 roku k. 69v, mail k. 72v, pismo z dnia 19 grudnia 2018 roku k. 73v)

(...) wystosował względem N.-Naftobudowy, jako dłużnika solidarnego ze (...), ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty w dniu 12 marca 2019 roku.

(ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 75)

Należności dochodzone pozwami stanowiącymi przedmiot postępowania nie zostały uiszczone na rzecz (...) ani przez (...) ani przez pozwaną.

(okoliczności bezsporne)

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał w oparciu o materiał dowodowy znajdujący się w aktach sprawy, który Sąd uznał za wewnętrznie niesprzeczny i wystarczający do poczynienia ustaleń niezbędnych dla rozpoznania sprawy. Sąd uwzględnił wszystkie wnioski dowodowe zgłoszone przez strony, za

wyjątkiem wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa i dał wiarę zeznaniom świadków oraz strony powodowej, uznając je za wiarygodne, jasne, logiczne i niesprzeczne, a nadto znajdujące oparcie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

W toku postępowania pozwana złożyła zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. wobec nieuwzględnienia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw budownictwa.

Sąd pominął ten dowód – powołany przez stronę pozwaną na okoliczność charakteru wykonywanych przez powódkę prac, tj. określenia czy są to roboty budowlane - na podstawie art. 235² § 1 pkt. 3 k.p.c. uznając go za nieprzydatny dla wykazania faktu, na który został powołany, albowiem określenie charakteru umowy i jej kwalifikacja prawna z punktu widzenia art. 647¹ k.c. jest rolą sądu, a nie biegłego do spraw budownictwa; dla dokonania wskazanej oceny nie jest niezbędne posiadanie wiedzy specjalistycznej, której sąd by nie posiadał.

Sąd przy tym **dopuszczył dowód z nagrania i stenogramu rozmowy** z dnia 6 lipca 2018 roku złożone przez stronę powodową. Zgodnie z art. 308 k.p.c. dowody z innych dokumentów niż wymienione w art. 243⁽¹⁾ k.p.c., w szczególności zawierających zapis obrazu, dźwięku albo obrazu i dźwięku, Sąd przeprowadza, stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów. Przepisy nie wykluczają wprost możliwości przeprowadzenia dowodu z nagrania dokonanego bez wiedzy i zgody drugiej strony. W literaturze i judykaturze zauważa się częste sięganie do tego typu dowodu, szczególnie w ostatnich czasach, kiedy to dostęp do technicznych środków rejestracji obrazu i głosu jest łatwy, a środki te są doskonalsze w wiernym zapisie tego, na co są ukierunkowane. (A. Marciniak (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do art. 2051–42412, Warszawa 2019 rok oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z dnia 9 października 2014 roku w sprawie I ACa (...), Legalis numer: 1219089). Osobie, która sama – będąc uczestnikiem rozmowy – nagrywa wypowiedzi uczestniczących w tym zdarzeniu osób, nie można postawić zarzutu, że jej działanie jest sprzeczne z prawem, a co najwyżej dobrymi obyczajami (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 25 kwietnia 2003 roku w sprawie IV CKN 94/01, Legalis numer: 62099 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) - I Wydział Cywilny z dnia 31 grudnia 2012 roku w sprawie I ACa (...), Legalis numer: 665846).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo o zapłatę kwoty 211.429,82 zł. jest zasadne jedynie w części i podlega uwzględnieniu w zakresie kwoty 15.319,58 zł. Powództwo o zapłatę kwoty 129.866,19 zł. jest zasadne w całości co do kwoty głównej żądania, żądanie odsetkowe podlega uwzględnieniu w swej zasadniczej części.

W przedmiotowej sprawie kluczową kwestią podlegającą rozstrzygnięciu jest określenie charakteru umów łączących stronę niniejszego postępowania oraz stronę powodową ze (...) i rozstrzygnięcie kwestii zastosowania art. 647¹ k.c. Spór ma zatem co do zasady charakter prawny, dotyczy sfery subsumpcji, okoliczności faktyczne nie są sporne.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwana, jako generalny wykonawca, w oparciu o art. 647¹ § 5 w zw. z art. 647¹ § 1 k.c., ponosi wobec (...) odpowiedzialność solidarną ze (...) za zapłatę wynagrodzenia należnego powodowi za wykonanie umowy nr (...). Stąd oba powództwa uwzględniono co do kwoty należnego wynagrodzenia za wykonanie umowy nr (...) – tj. co do sumy kwot:

- 6.923,93 zł. (f-ra (...) obejmująca wynagrodzenie za pracowników za wrzesień – dochodzona w sprawie X GC (...)),
- 78.041,04 zł. (f-ra (...) obejmująca wynagrodzenie za pracowników za październik – dochodzona w sprawie X GC (...)),
- 58.338,90 zł. (f-ra (...) obejmująca wynagrodzenie za urządzenia za październik – kwota 13.437,68 zł. dochodzona w sprawie X GC (...), a kwota 44.901,22 zł. dochodzona w sprawie X GC (...))

- 1.881,90 zł. (f-ra (...) obejmująca wynagrodzenie za urzędzenia za 1 listopada – dochodzona w sprawie X GC (...)).

Za należności powstałe po dniu 1 listopada 2018 roku – pozwana w ocenie Sądu Okręgowego nie odpowiada, albowiem z dniem 2 listopada 2018 roku umowa (...) została rozwiązana, należności te stanowią zatem nie wynagrodzenie umowne, ale odszkodowanie za bezumowne korzystanie, które to należności nie są objęte odpowiedzialnością solidarną pozwanej mającą swe źródło w art. 647¹ k.c.

Sąd powództwo w sprawie X GC (...) oddalono co do sumy kwot:

- 58.410,24 zł. (faktura (...) obejmująca odszkodowanie za bezumowne korzystanie z pracy operatorów w dniach od 5 do 22 listopada 2018 roku)

- 137.700,00 zł. (...) obejmująca odszkodowanie za bezumowne korzystanie z urządzeń od 2 listopada do 1 grudnia 2018 roku).

Co do drugiej ze wskazywanych przez powoda podstaw odpowiedzialności pozwanej – odpowiedzialności kontraktowej, której źródła powstania powód upatruje w § 2 ust. 5 lit. n umowy pomiędzy (...) a N.-Naftobudowa nr (...) w związku z oświadczeniem N.-Naftobudowa z dnia 6 lipca 2018 roku akceptującym zgłoszenie powoda jako podwykonawcy (...), w ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do przyjęcia, że przesłanki tej odpowiedzialności zachodzą, a zatem że strona pozwana przyjęła na siebie umowy obowiązek uregulowania zobowiązania wynikającego z umowy numer (...) w stosunku do (...).

Rozważania prawne należy rozpocząć od art. 647¹ k.c. i analizy spełnienia przesłanek odpowiedzialności pozwanej w tym kontekście.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko wyrażane w judykaturze, zgodnie z którym o prawidłowym zakwalifikowaniu umowy cywilnoprawnej nie decyduje nazwa umowy, czy jej stylistyka, lecz rzeczywisty przedmiot umowy, okoliczności jej zawarcia oraz sposób i okoliczności jej wykonywania, w tym realizowanie przez strony, nawet wbrew postanowieniom umowy, cechy charakterystyczne dla danego stosunku prawnego, które odróżniają zawartą i realizowaną umowę od innych umów cywilnoprawnych. (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2021 roku w sprawie II GSK 875/18, Legalis numer: 2532307 oraz wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 25 listopada 2010 roku w sprawie I CSK 703/09, Legalis numer: 386458).

Mając na uwadze treść umowy nr (...) zawartej pomiędzy (...) a (...) należy uznać, że mimo zatytułowania jej jako umowy najmu urzędzeń, z jej charakteru, treści, rozmów stron dotyczących jej skutków oraz przede wszystkim faktycznego sposobu jej realizacji wynika, że rzeczywistą wolą stron było zawarcie umowy o roboty budowlane czy umowy o dzieło.

Umowa o roboty budowlane wywodzi się z umowy o dzieło i choć w tym wypadku w rezultacie działań wykonawcy ma powstać „dzieło”, to jednak ma ono swoiste cechy. Nawiązując do regulacji ustawy Prawo budowlane (art. 3 pkt 7 Prawa budowlanego), należy zauważyć, że w pojęciu robót budowlanych mieści się budowa, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego. Sam termin budowa został objaśniony w osobnym przepisie (art. 3 pkt 6 Prawa budowlanego), w którym wskazano, że jest to wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowa, rozbudowa, nadbudowa obiektu budowlanego. Ponadto osobno zdefiniowano pojęcie przebudowy i remontu. **Z powołanych przepisów wynika, że pojęcie robót budowlanych nie zostało wyróżnione przez wskazanie szczególnych cech lub właściwości czynności podejmowanych w procesie budowy. O budowlanym charakterze określonych czynności przesądza ich funkcja, jaką spełniają w procesie budowania, lub też, inaczej rzecz ujmując, roboty budowlane określone są przez cel, do osiągnięcia którego zmierzają. Są to więc wszystkie te działania, które mają doprowadzić do powstania obiektu budowlanego, albo też do jego zmiany.**

Tak więc cechą opisaną przez przymiotnik „budowlane” zyskują także czynności, które zazwyczaj wykonywane są w innych okolicznościach, w celu niemającym nic wspólnego z budową.

Umowa o roboty budowlane została uregulowana w art. 647 – 658 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 647 k.c. przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Przy wykładni art. 647 k.c. w coraz większym stopniu odstępuje się od utożsamiania pojęcia obiekt ze znaczeniem, jakie temu terminowi nadano w Prawie budowlanym. Potwierdza to praktyka zawierania umów, bowiem przedmiotem świadczenia wykonawcy nie zawsze są obiekty spełniające warunki prawa budowlanego.

Zastrzeżenia co do utożsamiania wspomnianego terminu użytego w art. 647 k.c. z pojęciem, którym posługuje się prawo administracyjne, potęguje fakt, że art. 2 Prawa budowlanego wyłącza spod jego działania określone obiekty, których wznoszenie z całą pewnością dokonuje się w oparciu o umowę o roboty budowlane. Przy tym nie ulega wątpliwości, że obiekt rozumiany jako przedmiot świadczenia wykonawcy może obejmować te elementy, które wymienia art. 3 pkt 1 Prawa budowlanego. Będą to zatem mające powstać budynki, budowle bądź obiekty małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesione z użyciem wyrobów budowlanych. Przesądzi o tym fakt, że zostały one w umowie tak określone, zaś po powstaniu ich dalsze istnienie nie będzie zależne od wykonawcy.

Natomiast decydujące znaczenie dla określenia przedmiotu świadczenia wykonawcy robót budowlanych mają jednak postanowienia zawartej umowy, nie zaś kryteria obiektywne, wynikające ze stosowania przepisów, zwłaszcza Prawa budowlanego. **Obiektem, według dominującego stanowiska, będzie określony w umowie rezultat robót budowlanych lub montażowych, który w dokumentacji projektowej stanowi wyodrębnioną pod względem technologicznym lub technicznym całość** (Z. G., Przedmiot umowy o roboty budowlane, s. 221, podobnie E. F., W. B., Przedmiot świadczenia wykonawcy, s. 805). **Na gruncie art. 647 k.c., przedmiotem świadczenia ma być wyodrębniona technologicznie lub technicznie całość** (Art. 647 KC red. Gniewek 2021, wyd. 10/Zagrobelny).

Inaczej jest jednak na gruncie art. 647¹ k.c., w myśl którego Inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, chyba że w ciągu trzydziestu dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia inwestor złożył podwykonawcy i wykonawcy sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę”. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do solidarnej odpowiedzialności inwestora, wykonawcy i podwykonawcy, który zawarł umowę z dalszym podwykonawcą, za zapłatę wynagrodzenia dalszemu podwykonawcy (§ 5). ***W tym przypadku wykładnia pojęcia „robót budowlanych” musi uwzględniać cel, któremu służyć ma wskazany przepis, a którym niewątpliwie jest ochrona mniejszych, a tym samym słabszych podwykonawców.*** Daje temu wyraz również Sąd Najwyższy, który w najnowszych orzeczeniach wyraźnie podkreśla i coraz bardziej rozszerza ochronę im przyznawaną. Do wniosku tego prowadzi również wprost wykładnia literalna art. 647¹ § 1 k.c.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym inwestor odpowiada solidarnie wraz z wykonawcą wobec podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 KC wtedy, gdy rezultat świadczenia podwykonawcy stał się składnikiem obiektu stanowiącego przedmiot świadczenia wykonawcy w ramach umowy o roboty budowlane. (wyrok SN z dnia 18.10.2008 r., I CSK (...))

Przesłanką solidarnej odpowiedzialności inwestora i wykonawcy jest z jednej strony zawarcie przez nich umowy o roboty budowlane, a z drugiej zawarcie przez wykonawcę umowy o podwykonawstwo z określonym przedsiębiorcą.

Brzmienie art. 647¹ § 5 k.c. może wskazywać, że także umowa z podwykonawcą powinna być umową o roboty budowlane w rozumieniu art. 647 k.c.; w przepisie tym jest mowa o robotach budowlanych wykonanych przez podwykonawcę. Jak jednak zauważono w piśmiennictwie, wielu podwykonawców świadczy swoje usługi na rzecz wykonawcy nie na podstawie umowy o roboty budowlane, lecz na podstawie umowy o dzieło. Podwykonawcy ci zasługują na ochronę wynikającą z art. 647¹ § 5 k.c. niemniej niż podwykonawcy świadczący swoje usługi na rzecz wykonawcy na podstawie umowy o roboty budowlane. Ostatecznie więc trzeba przyjąć, że wynikającą z art. 647¹ § 5 k.c. ochroną są objęci zarówno podwykonawcy spełniający swoje usługi na podstawie umowy o roboty budowlane, jak i podwykonawcy spełniający swoje usługi na podstawie umowy o dzieło. Z odwołania się w omawianym przepisie do robót budowlanych wykonanych przez podwykonawcę należy wywieść jedynie wymaganie, aby rezultat świadczenia podwykonawcy spełnionego na podstawie umowy z wykonawcą składał się na obiekt stanowiący przedmiot świadczenia wykonawcy w ramach zawartej z inwestorem umowy o roboty budowlane. Tylko wtedy, gdy rezultat świadczenia podwykonawcy wchodzi w skład obiektu stanowiącego przedmiot świadczenia wykonawcy w ramach umowy o roboty budowlane, można usprawiedliwić nałożenie na inwestora obowiązku zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy, połączonego węzłem solidarności z obowiązkiem zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy przez wykonawcę. Okolicznością usprawiedliwiającą nałożenie tego obowiązku jest zrealizowanie części świadczenia wykonawcy na rzecz inwestora kosztem podwykonawcy, tj. bez otrzymania za to należnego wynagrodzenia od wykonawcy. (wyrok SN z dnia 18.10.2008 r., I CSK (...))

W art. 647¹ § 5 k.c., w brzmieniu obowiązującym **nie chodzi zatem o prace budowlane wykonane przez podwykonawcę, ale o roboty budowlane zlecone wykonawcy, który do ich wykonania posłużył się innymi osobami: każda z nich wykonała roboty, które doprowadziły do rezultatu w postaci zamówionego obiektu budowlanego. Odmiennie zapatrywanie pozostawałoby w sprzeczności z istotą tej regulacji, której celem jest ochrona podwykonawców zatrudnionych w procesie współrealizacji większych inwestycji.** (tak również SA w W. w wyroku z dnia 24.04.2019 r., VI ACa (...))

Podwykonawcy wykonujący prace, które składają się na osiągnięcie rezultatu w postaci wykonania obiektu będącego przedmiotem umowy o roboty budowlanej zawartej przez inwestora i wykonawcę, zasługują na jednakową ochronę prawną, niezależnie od tego, co jest przedmiotem ich świadczeń. Jeżeli zważy się przy tym na dominujące w doktrynie i orzecznictwie szerokie rozumienie pojęcia „obiekt” użytego w art. 647 KC, to w przypadku, gdy określona umowa z podwykonawcą dotyczy wykonania robót budowlanych stanowiących chociażby część obiektu, powinna ona być postrzegana jako umowa o roboty budowlane, a w konsekwencji - objęta odpowiedzialnością z art. 647¹ § 5 k.c. Obiektem w ramach umowy o roboty budowlane może być bowiem każdy oznaczony w umowie rezultat robót budowlanych. (tak również SA w S. w wyroku z dnia 06.07.2018 r., I Aga (...))

Z uwagi na powyższe uznać należało, że w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania pozwana ponosi wobec powódki na podstawie art. 647¹ § 1 w zw. z § 5 k.c. odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z umowy nr (...) zawartej przez powódkę ze (...).

Powyższy wniosek nie uzasadniał jednak uwzględnienia powództwa w całości – podlegało ono bowiem oddaleniu w zasadniczej części kwoty głównej objętej żądaniem w sprawie X GC (...) (pierwotnej) i w części co do żądania odsetkowego – co do żądania odsetkowego tak co do terminu początkowego naliczania odsetek, jak i co do ich rodzaju.

Oddaleniu w zasadniczej części podlegała kwota główna objęta żądaniem w sprawie X GC (...) (pierwotnej). Kwota ta – jak wskazano powyżej była bowiem należna nie tytułem wynagrodzenia za prace wykonane na podstawie umowy nr (...), ale tytułem bezumownego korzystania z urządzeń i pracowników powódki przez (...).

W tym miejscu podkreślić należy, że ***art. 647¹ k.c. jest przepisem o charakterze szczególnym, przez co wymaga ścisłej wykładni. Statuuje on solidarną odpowiedzialność inwestora z odpowiedzialnością wykonawcy - wobec podwykonawcy - określając wyraźnie jej zakres;***

ogranicza ją do odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Należy więc przyjąć, że inwestor jest zobowiązany wyłącznie do zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy, rozumianego jako jego należność główna, istniejąca na podstawie umowy zawartej z wykonawcą robót budowlanych. Odpowiedzialność inwestora jest powiązana z odpowiedzialnością wykonawcy za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy robót budowlanych, a jej podstawą jest umowa łącząca wykonawcę i podwykonawcę. **Odstąpienie od umowy przez którąkolwiek ze stron powoduje wygaśnięcie tej umowy, co prowadzi do wygaśnięcia odpowiedzialności inwestora i wykonawcy na podstawie art. 647¹ k.c. Jak wskazano, dotyczy ona wyłącznie odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych i nie obejmuje obowiązku zapłaty innych należności przysługujących podwykonawcy wobec wykonawcy robót budowlanych. Skuteczne odstąpienie od umowy z podwykonawcą prowadzi do zmiany podstawy rozliczeń stron i podwykonawca traci roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane.** (tak również SA w K. w wyroku z dnia 21.05.2020, V Aga (...))

W kwestii roszczenia odsetkowego stwierdzić należy, że roszczenie podlegało uwzględnieniu wyłącznie w zakresie żądania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie i wyłącznie poczynszy od daty wezwania pozwanej do zapłaty świadczenia.

W kwestii charakteru odsetek, Sąd Okręgowy podziela w pełni stanowisko wyrażane w judykaturze, zgodnie z którym przepis art. 647⁽¹⁾ § 5 k.c. nie stanowi podstawy odpowiedzialności wykonawcy wobec dalszego podwykonawcy za opóźnienie spełnienia świadczenia przez podwykonawcę obejmującego wynagrodzenie należne dalszemu podwykonawcy. (analogicznie wyrok SA w (...) z dnia 28.10.2019, I ACa (...))

Wezwanie do zapłaty podwykonawcy, czy też wystawienie mu faktury z określonym terminem płatności, nie oznacza, że w takich samych datach roszczenie stało się wymagalne wobec generalnego wykonawcy. By roszczenie stało się wymagalne podwykonawca musi wezwać generalnego wykonawcę do zapłaty. (analogicznie SA w K. w wyroku z dnia 03.04.2019, I Aga (...))

W sprawie będącej przedmiotem rozpoznania (...) wezwał N.-Naftobudowę, jako dłużnika solidarnego ze (...), do zapłaty wezwaniem z dnia 12 marca 2019 roku wyznaczając termin na jej dokonanie do dnia 20 marca 2019 roku. Z tej przyczyny kwoty wyszczególnione w wyroku zasądzono z odsetkami od dnia 21 marca 2019 roku.

Co do charakteru odsetek podkreślić należy, że w przypadku pozwanej podstawą jej odpowiedzialności jest przepis ustawy, a nie transakcja handlowa, wobec czego należało uznać, że należne są jedynie odsetki w wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie.

Na koniec rozważyć należy kwestię określenia charakteru oświadczenia złożonego w dniu 6 lipca 2018 roku przez spółkę (...). W ocenie Sądu Okręgowego oświadczenie to nosi wszystkie cechy oświadczenia o akceptacji podwykonawcy w rozumieniu art. 647¹ § 1 k.c. Nie zawiera zaś treści niezbędnych dla uznania go – w związku z § 2 ust. 5 lit. n umowy pomiędzy (...) a N.-Naftobudowa nr 333 za oświadczenie wyrażające wolę swoistego „przystąpienia do długu (...). Po pierwsze z jego treści wynika wyraźnie, że pozwana jedynie wyraża zgodę na podwykonawstwo (...) na rzecz (...) (a nie, że zobowiązuje się pokryć wszelkie zobowiązania finansowe związane z tą umową), a po drugie złożone przez stronę powodową dowody w postaci nagrania z rozmów pomiędzy N. Z. a J. G. wyraźnie wskazują, że J. G. wprost oświadczył, że pozwana nie przystępuje do długu i nie zawrze umowy, z której wynikałby obowiązek pokrycia zobowiązań (...) wobec powódki związanych z realizacją prac w Bazie (...) nr 1 w K.. W tej sytuacji uznać należało, że brak jest podstaw prawnych dla przyjęcia odpowiedzialności kontraktowej pozwanej wobec powoda.

Z uwagi na powyższe orzeczono, jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania Sąd Okręgowy rozstrzygnął stosując zasadę wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. (w sprawie X GC (...)) i zasadę wyrażoną w art. 100 k.p.c. (w sprawie X GC (...)). Zgodnie z dyspozycją art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego

żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z kolei stosownie do treści art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny Sądu.

W I części wyroku z dnia 15 listopada 2021 roku Sąd rozstrzygnął o kosztach w sprawie o sygnaturze akt: X GC (...), stosując zasadę wynikającą z art. 100 k.p.c. Na koszty w niniejszej sprawie w kwocie 32.206 złotych składają się:

- a) opłata od pozwu w wysokości 10.572 złotych;
- b) koszty zastępstwa procesowego w kwocie 21.600 złotych (2 x 10.800 złotych);
- c) kwota 34 złote tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (2 x 17 złotych).

W związku z tym, iż Sąd uwzględnił powództwo w części wynoszącej 7,25% całości dochodzonego roszczenia, zasądzono od powódki na rzecz pozwanej kwotę 8.482 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W II części wyroku rozstrzygającym w kwestii sprawy o poprzedniej sygnaturze akt X GC (...) zasądzono od pozwanej jako strony przegrywającej na rzecz powódki kwotę 11.911 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, stosując zasadę wynikającą z art. 98 § 1 k.p.c. Na należność tę składają się:

- a) kwota 6.494 złote tytułem opłaty sądowej od pozwu;
- b) kwota 5.400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego;
- c) kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Ponadto, w punkcie 4 i 5 I części wyroku oraz punkcie 4 II części wyroku odniesiono się do kosztów związanych ze stawiennictwem świadków. Łączny koszt ich stawiennictwa w Sądzie wyniósł 518,20 złotych (250,74 złotych oraz 267,46 złotych). Podzielenie tej sumy na pół prowadzi do powstania kwoty 259,10 złotych. W związku z tym, w punkcie 4 i 5 I części wyroku nakazano pobrać od pozwanej kwotę 18,79 złotych (7,25% całej kwoty), a od powódki kwotę 240,31 złotych (92,75% całej kwoty) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (łącznie kwota 259,10 złotych). Zasądzenie kosztów w niniejszy sposób odpowiada zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu. Z kolei w punkcie 4 II części wyroku nakazano pobrać od pozwanej kwotę 259,10 złotych, bowiem to ona przegrała proces w tej z połączonych spraw w całości.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron (x 2) przez Portal Informacyjny.

2.12 .2021 rok